

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การแข่งอิทธิพลระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก ระหว่าง พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2560 : ผลกระทบและข้อเสนอแนะต่อประเทศไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้เอกสารด้านยุทธศาสตร์ ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาและจีนเป็นเอกสารหลัก รวมถึงมีการรวบรวมรายงานข่าวการเดินหมากของ สหรัฐอเมริกาและจีนในพื้นที่ทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ เพื่อบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติตามที่กำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของทั้งสองรัฐ เน้นการศึกษาในช่วงประธานาธิบดีโด้นัลด์ ทรัมป์ การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ การวิจัยห้าข้อ ประกอบด้วย (1) สหรัฐอเมริกาและจีนมีเป้าประสงค์อะไร ในการเดินหมากนโยบายต่างประเทศลักษณะ ต่าง ๆ ในพื้นที่แข่งอิทธิพล (2) การแข่งอิทธิพล/การเดินหมากตอบโต้สำคัญ ๆ ระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีนในบริเวณ ทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกระหว่าง พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2560 ดำเนินไปในลักษณะใด (3) ในการเดินหมาก ตอบโต้กันระหว่างสหรัฐอเมริกา กับจีน ณ พื้นที่ดังกล่าว มีปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศใดบ้างที่ เป็นตัวผลักดันสำคัญ (4) การแข่งอิทธิพล/การเดินหมากตอบโต้ระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีนดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อ ดุลอำนาจโลก ต่อดุลอำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และต่อประเทศไทยอย่างไร และ (5) ในสถานการณ์แข่งอิทธิพล ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนในอาณาบริเวณและห้วงเวลาดังกล่าว ไทยควรกำหนดแนวเดินนโยบายต่างประเทศ ลักษณะใดในห้วงอนาคตที่พอมองเห็นได้ เพื่อปกป้อง/เพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติให้ได้มากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า ในขณะที่จีนพยายามสร้างฐานที่มั่นคงทางเศรษฐกิจและทางการทหารในอาเซียน ทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก เพื่อบรรลุ “ความฝันจีน” สหรัฐอเมริกาก็มุ่งมั่นผูกขาดความเป็นหนึ่ง เฉพาะอย่างยิ่งด้านการทหารและความมั่นคง ในบริเวณดังกล่าวเช่นกัน ภายใต้วัตถุประสงค์แห่งชาติและทัศนคติเช่นนี้ การแข่งขันอิทธิพลของทั้งสองฝ่ายจึงเป็น เรื่องยากหลีกเลี่ยง จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2561 ชัดเจนว่า ในบริบทการสร้างอิทธิพลในบริเวณที่ศึกษา จีนภายใต้ การนำของประธานาธิบดีสีจิ้นผิงรุกหน้าไกลกว่าสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดีโด้นัลด์ ทรัมป์พยายามฟื้นคืนอิทธิพลที่ เสียไป ผ่านการเดินหมากมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ หากผลลัพธ์ยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมมากนัก ในอีกสมรภูมิ หนึ่ง ประธานาธิบดีโด้นัลด์ ทรัมป์พยายามชักชวนประเทศไทยกลับไปอยู่ฝ่ายเดียวกัน อย่างไรก็ตาม จากบทเรียน การเป็น “พันธมิตร” ร่วมด้านระบอบคอมมิวนิสต์ของไทยและสหรัฐอเมริกาในช่วงก่อนหน้า ดูเหมือนว่า รัฐบาลทหาร ปัจจุบันของไทยตัดสินใจไม่ซ้ารอยความผิดพลาดของรัฐบาลก่อน ๆ และเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศ อย่างระมัดระวังเพื่อธำรงสถานะ “สมดุล” ต่อมหาอำนาจ ดังหลักฐานจากแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงชาติ 20 ปี ฉบับล่าสุด

คำสำคัญ : การแข่งอิทธิพลระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ทะเลจีนใต้ ทะเลจีนตะวันออก ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายต่างประเทศของไทย

Abstract

Research on *U.S.-China Rivalry in South China Sea and East China Sea from 2009 to 2017: Impacts on and Recommendations for Thailand* is a qualitative study based principally on the National Security Strategy (NSS) documents drawn up by the United States and China, and substantiated by key concrete data of moves/actions undertaken by the two countries to achieve their NSS objectives in the two regions under study. Concentrating on the Trump Administration, this study aims at answering five research questions: (1) what are the objectives of moves/actions undertaken by the U.S. and China in the areas under study; (2) how did the U.S. and China proceed with their key moves and counter-moves in the two areas of competition during 2009-2017; (3) what are the principal factors – external and internal – driving their competitive moves and counter-moves; (4) what are the impacts of U.S.-China competition on power balance at the global, regional levels and on Thailand; and (5) how should Thailand conduct foreign policy in such a competitive situation in the foreseeable future, so as to maximize own national interests. The study finds that: while China tries to establish a firm economic and military foothold in the ASEAN, South and East China Seas – in pursuant of its “Chinese Dreams”, the U.S. is determined to retain its dominance in these areas – particularly in the military and security dimensions. Given such national objectives and attitudes, rivalry/competition is difficult to avoid. Up to August 2018, it is clear that China under Xi Jinping’s leadership is way ahead of the U.S. in terms of influence-building in the areas under study. Trump has been trying to recover lost ground through trade/tariffs/sanctions moves, the outcome of which still remains fluid. On another front, Trump also tries to woo Thailand back into its fold. However, given the lessons Thailand has learned through the early years of U.S.-Thai “alliance” against communism, as evidenced in the country’s latest 20-year national security strategy, the current Thai military leaders seems determined not to repeat the mistakes of past regimes, through a more careful “balanced” posture of foreign policy towards all major powers.

Keywords: Competition for influence between the United States and China, South China Sea, East China Sea, National Security Strategy, Thailand foreign policy